

*Tillgänglighetsrapport för
röstmottagningsställen i Danderyds kommun
2014*

Pauline Nobel
Verksamhetsutvecklare
Kommunledningskontoret
Danderyds kommun

2014-02-09
Dnr VN 2014/10

Innehållsförteckning

Tillgänglighetsanpassning av vallokaler	5
Enkelt avhjälpna hinder	5
Tillgänglighetsplan och kommunens mål gällande tillgänglighet.....	5
Danderyds röstmottagningsställen och behov av åtgärder	6
Vallagen och förarbetena för tillgänglighetsanpassade röstmottagningsställen	7
Vad som granskats vid inventeringen	8
Omgivning	8
Angöring och i lokal - Trösklar och ramper	8
Angöring - Automatisk dörröpnare	9
Angöring och i lokal - Kontrastmarkeringar	9
Brageskolan	10
Baldersskolan	11
Kulturskolan.....	12
Kevingeskolan.....	13
Fribergaskolan	14
Mörbyskolan.....	14
Vasaskolan.....	15
Församlingsgården Djursholm.....	15
Ekebyskolan.....	16
Långängsskolan	17
Idalagården.....	17
Svalnässkolan	18
Marina Läroverket	18
Stocksundsskolan	19
Träffpunkt Enebyberg och Enebybergs bibliotek	19
Information Danderyd.....	20

Djursholms bibliotek	20
Stocksunds bibliotek.....	21
Referenser	22

Tillgänglighetsanpassning av vallokaler

Inför supervalåret 2014 fick 2011 års vallagskommitté i uppdrag att se över gällande vallag och komma med förslag till förändringar. Regeringen lämnade den 5 november 2013 över en proposition som riksdagen godkände den 17 december 2013 med bland annat förändringen att dispensen för tillgänglighetsanpassade vallokaler skulle tas bort. Propositionen vidgar begreppet vallokaler till röstmottagningsställen och åsyftar både vallokaler och röstningslokaler. Detta innebär att från och med valet 2014 är det numera lagstiftat att röstmottagningsställen ska vara tillgänglighetsanpassade. Tidigare krävdes ansökan om dispens från Länsstyrelsen att få använda en vallokal, om en kommuns vallokal ej ansågs tillgänglighetsanpassad. Dispensen tillkom i 2005 års vallag för att kommunerna skulle få tid på sig att genomföra bestämmelserna om ”Enkelt avhjälpna hinder” i plan- och bygglagen (PBL). Dispensen var enbart tänkt att gälla under en övergångsperiod, då målsättningen var att dessa hinder skulle vara avhjälpna vid utgången av 2010.

Enkelt avhjälpna hinder

I (PBL) anges kraven på att avhjälpa enkelt avhjälpna hinder (8 kap 2 § andra stycket samt 12 § andra stycket). Boverket har tagit fram tillämpningsföreskrifter (BFS 2013:9, HIN 3) där följande beskrivs som åtgärdsområden:

- fysiska hinder i form av mindre nivåskillnader, tunga dörrar och felaktigt placerade eller utformade manöverdon,
- brist på eller bristande utformning av balansstöd,
- bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering.
- bristande utformning av orienterande skyltning.
- brister i ljudmiljön.
- bristande eller bländande belysning.
- brister i utformning och placering av fast inredning.

Enligt föreskrifterna ska hinder avhjälpas så snart det är rimligt utifrån ekonomiska och praktiska förutsättningar. I föreskrifterna anges allmänna råd gällande respektive åtgärdsområde, som är till stöd för att avgöra vad som utgör ett hinder och på vilket sätt det kan avhjälpas.

Tillgänglighetsplan och kommunens mål gällande tillgänglighet

Flera av kommunens övergripande mål kan kopplas till tillgänglighetsfrågor. Närmast underliggande nivå i målmodellen är inriktningsmålen. Följande inriktningsmål är relevant för tillgänglighetsanpassade röstmottagningsställen som genom kommunens ansvar i vallagen utgör en kommunal verksamhet, om än begränsad över tid:

Danderyds kommuns fastighetsverksamhet tillhandahåller ändamålsenliga lokaler för kommunala verksamheter.

Tekniska kontoret genomförde hösten 2008 en inventering av kommunens och Djursholms AB:s lokaler avseende enkelt avhjälpna hinder utifrån vissa fokusområden. Där framkom att det fanns vissa brister bland de publika lokalerna, där största delen bedömdes som enkelt avhjälpna hinder. I

den reviderade tillgänglighetsplanen för Danderyds kommun 2013 – 2014 anges att arbetet med att avhjälpa enkelt avhjälpbara hinder pågår och att det är fastighetsnämnden som ansvarar för detta. Den inventering som nu gjorts för valnämnden blir ett led i detta arbete, som tekniska kontoret i samråd med valsamordnaren utvärderar och åtgärdar de brister som bedöms vara enkelt avhjälpbara hinder.

Danderyds röstmottagningsställen och behov av åtgärder

Danderyds kommun har 19 röstmottagningsställen exklusive institutionsröstningen. Kommunen använder sig främst av skolor som vallokaler. Dessa, enligt Boverket, definieras i första hand som arbetslokaler och lyder under arbetsmiljölagen. Vissa delar av en skola, där allmänheten kan anses ha tillträde, exempelvis aulor eller vallokaler för den delen, kan ses som publika lokaler och därmed ska PBL tillämpas. Andra lokaler som används är en dagverksamhet för äldre, Träffpunkt Enebyberg, bibliotek och Information Danderyd. År 2014 ägs samtliga lokaler av kommunen.

Danderyds kommun har saknat dispenser för vallokaler genom åren vilket rimligen förutsätter att dessa är tillgänglighetsanpassade. Vid en närmare inventering framkommer det att ett antal vallokaler brister i tillgänglighet utifrån de riktlinjer från Boverket och rekommendationer från Handisam som finns. De åtgärdsförslag för ”Enkelt avhjälpbara hinder” som framkommit i 2008 års inventering av kommunens lokaler, har inte till fullo genomförts vilket gör det svårt för kommunen att uppfylla vallagen. Det ska framhållas att åtgärder kan vara uppfyllda för en viss typ av lokal, men att vallokalerna ligger i en annan del av byggnaden där allmänheten vanligtvis inte har tillträde. Detta kan innebära att åtgärder är vidtagna för delar av byggnaden där allmänheten generellt anses ha tillträde till, expedition eller liknande.

Genomgående så är angöring till en lokal, det vill säga vägen från parkering eller hållplats samt tillgången till entrén, där bristerna blir mest påtagliga. En lokal som är inhyrd sedan tidigare år är så pass undermålig att en ersättningslokal föreslås. Övriga lokaler med brister kan kompletteras med antingen tillfälliga eller permanenta lösningar. Åtgärderna prövas om de är rimliga att genomföra utifrån ekonomiska och praktiska förutsättningar. Åtta av de 19 lokalerna har inga anmärkningar och behöver således inte åtgärdas. Samarbete för att öka tillgängligheten bör ske dels med fastighetsägarna (fastighetsnämnden/tekniska kontoret) och dels med byggnadsnämnden som är ansvariga för tillsynen enligt PBL. Rapportering av enkelt avhjälpbara hinder ska också ske till socialkontoret vars nämnd ansvarar för uppföljningen av kommunens tillgänglighetsplan.

Om kommunens röstmottagningsställen skulle prövas gällande tillgänglighetsanpassade röstmottagningsställen är det främst mot vallagen och FN:s konvention om funktionshindrades rättigheter där artikel 29 anger rätt till samma politiska rättigheter som andra¹, som kommunen kan komma att strida mot. Valprövningsnämnden prövar överklaganden om val och avgör om har det begåtts fel som kan ha påverkats valets utgång och i sådana fall kräva åtgärder. Kommunen kan även riskera att anmälas till justitieombudsmannen (JO) eller diskrimineringsombudsmannen (DO).

¹ Pressmeddelande ”Väljare i rullstol kom inte in i vallokaler” från Diskrimineringsombudsmannen, (2010-09-06)
<http://www.do.se/>

Underlag för inventeringen har varit Boverkets riktlinjer för ”Enkelt avhjälpna hinder”, ”Checklista för publika lokaler”, Handisams checklista för lokaler ”Hur långt har du kommit i tillgänglighetsarbetet?” samt förarbetena till förändringen i vallagen.

Vallagen och förarbetena för tillgänglighetsanpassade röstmottagningsställen

I prop. 2013/14:37 anges följande som grund för beslutet att ta bort tillgänglighetsdispensen:

”Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) förmedlar bl.a. kunskap och tar fram riktlinjer som berör det ansvar som myndigheterna har. I Handisams riktlinjer Riv hindren (2012) finns rekommendationer för vad som krävs för att en myndighet ska betraktas som tillgänglig. I dessa riktlinjer används begreppet myndighet genomgående med avseende på både statliga och kommunala myndigheter. Rekommendationerna omfattar därmed sådana lokaler för röstmottagning som kommunerna inrättar. För personer med nedsatt rörelseförmåga innebär kraven bl.a. att det ska finnas en användbar gångväg från parkeringsplatsen eller hållplatsen till entrén och att entrén går att ta sig in genom utan att passera trappa eller trappsteg. Det rum eller utrymme inne i lokalen som används som val- eller röstningslokal ska lätt kunna nås och användas. För personer med nedsatt orienteringsförmåga gäller som huvudregel att de ska kunna förflytta sig självständigt och säkert inne i lokalen. För personer som har starkt nedsatt syn kan det vara nödvändigt att kunna erbjuda personlig ledsagning. Möjligheten att rösta utan hjälp från andra kan också påverkas av t.ex. vägvisningssystem, framkomlighet, logistik, ljusförhållanden och valutrustning i val- och röstningslokalerna. (---)

När bestämmelsen om enkelt avhjälpna fel infördes 2001 angavs som målsättning att de åtgärder som avsåg befintliga lokaler och befintliga allmänna platser borde vara genomförda senast vid utgången av 2010 (prop. 2000/01:48 s. 8).

Enligt 8 kap. 12 § PBL, som gäller allmänna platser, ska hinder mot tillgänglighet eller användbarhet alltid avhjälpas, om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpas. Med den nya plan- och bygglagen har reglerna om enkelt avhjälpna hinder förtydligats och skärpts avseende tidpunkten och bedömningskriterierna för avhjälpandet i syfte att öka takten i arbetet med avhjälpandet (prop. 2009/10:170 s. 262). Närmare preciseringar av vad som avses med enkelt avhjälpna hinder finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2011:13). Föreskrifterna gäller tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.(---)

Enligt regeringens uppfattning är det en självklarhet att alla väljare ska ges så likartade förutsättningar som möjligt att utnyttja sin rösträtt. Eftersom tillgängligheten till röstmottagningsställen – både vallokaler och röstningslokaler för förtidsröstningen – är av grundläggande betydelse för väljarnas möjlighet att utöva rösträtten, är det viktigt att de lokaler som inrättas för röstmottagningen anpassas så att alla väljare har lika tillgång till dem. Lokalernas

utformning ska inte hindra väljare med nedsatt fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsförmåga från att delta i val.”

Vad som granskats vid inventeringen

Vid inventering av lokalerna har följande granskats:

- Omgivning (väg till lokalen från parkeringsplats/hållplats)
- Angöring till entré (ramp, trappor, trösklar, automatisk dörröppnare, passagemått dörr)
- Lokalens utformning (innerdörrar, lokalisering)
- Handikapptolett

Lokalerna har fotograferats och dokumentationen kring tillgänglighetsfrågorna ska aktivt ingå och integreras i planeringsarbetet. Notera är att det finns fler hinder och flertalet åtgärder som kan kompletteras för publika lokaler och att publika lokaler är en av de områden som enkelt avhjälpta hinder gäller för. Här tas sikte på det som är särskilt relevant för röstmottagningsställen. Nedan beskrivs vad som anges i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2013:9 HIN 3) och hur detta har kontrollerats i inventeringen. Inventeringen har pågått under kvartal 4 2013 och början av januari 2014.

Omgivning

Tillgänglighet utifrån vägar till entrén har granskats, exempelvis gångvägars flackhet, parkeringsplatser, busshållplatser etc.

Angöring och i lokal - Trösklar och ramper

Boverket anger att trösklar bör tas bort om det är tekniskt möjligt, eller åtgärdas på annat sätt så att nivåskillnader utjämnas, för att t.ex. personer i rullstol eller med rollator ska kunna passera.

- Lutning på ramp får ej vara brantare än 1:12 (8 %) för risken att falla eller välta baklänges.
- En lutning på 1:20 eller flackare bör eftersträvas.
- Rampen bör ha en jämn och halkfri yta.
- Rampen ska vara minst 130 cm bred.
- Rampen ska ha avåkningskydd.
- Dörrmattor eller skrapgaller som är tungt att passera eller innebär en snubbelrisk bör åtgärdas.

Samtliga punkter har inventerats. Lutning på ramp har ibland varit svår att beräkna, då bättre mätinstrument krävts. Däremot har inventeringen från 2008 gett svar på detta där ramper förekommit. De ramper där det råder minsta osäkerhet ska dubbelkontrolleras av tekniska kontoret för att i sådana fall åtgärdas. Trösklarna har mätts och Handisams rekommendation kring upp till <25 mm, har varit riktmärke för avgörande om åtgärd ska krävas. Gränsvärde för passagemått för entrédörr har satts enligt Boverkets byggregler (BBR), minst 80 cm. Detta mått har dock även använts interiört. Handisam förespråkar 84 cm eller bredare, vilket de flesta lokaler uppnår. Balansstöd i form av exempelvis räcken, är ett ej direkt krav enligt Boverkets riktlinjer, men bör åtgärdas. Detta har beaktats i inventeringen.

Angöring - Automatisk dörröppnare

I de allmänna råden anges att dörrar med dörrstängare och tunga dörrar bör förses med automatisk dörröppnare. Det anges vidare hur dessa bör placeras och utformas med kontrastmarkeringar, dels för manöverknappen men också för hur dörren slås upp i golvet. I inventeringen har förekomsten av automatisk dörröppnare undersökts, men på valdagarna ska dörrarna stå uppställda, så detta bedöms inte som ett hinder som behöver avhjälpas enkom för valdagarna. Anmärkningen att automatisk dörröppnare saknas kan dock vara en rekommendation för fastighetsägarna att se över åtgärd. Att dörrarna står uppställda på valdagarna är också en åtgärd för att öka passagemåttet.

Angöring och i lokal - Kontrastmarkeringar

Boverket anger att hinder i form av bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering ska avhjälpas. Exempelvis översta och nedersta trappsteg, pelare, glasdörrar med mera. Kontrastmarkeringar som förses med en ljushetskontrast på 0,40 NCS ökar avsevärt möjligheten för personer med nedsatt syn att uppfatta skillnaden. Vidare tar Boverkets föreskrifter upp logiska ledstråk för personer med nedsatt orienterings- och kognitiv förmåga.

Inventeringen har undersökt förekomsten och positioneringen av kontrastmarkeringar vid angöring samt toaletter, pelare, glasdörrar med mera. Vidare är det viktigt senare i planeringen av vallokalerna att skyltning till respektive lokal görs på ett sådant sätt att den lätt kan förstås utifrån olika nedsatta förmågor. Det ska finnas möjlighet till ledsagning vid behov.

Brageskolan

Omgivning:	Flack skolgård, entré med trappa och långtgående ramp med dubbla räcken
Angöring:	Entré med trappa och ramp
Ramp:	Ramp i två etapper, vilplan, avåkningsskydd, dubbla räcken
Ytterdörrar, mått:	98 cm x 2
Innerdörrar, mått:	Musiksal, 88 cm. Matsal, mycket bred korridor med dubbla dörrar
Automatisk dörröppnare:	Ja
Tröskel:	Musiksalen har mycket låg något avfasad tröskel <25 mm, matsal; inga trösklar
Handikapptolett:	Ja, utanför vallokalerna. Ej skyltad

Den del av Brageskolans lokaler som ska användas för vallokaler är nybyggd och anpassad efter byggnormer som stödjer tillgänglighet Anpassning. En relativt flack skolgård och med långtgående ramp i två etapper med vilplan till ingången med automatisk dörröppning för båda dörrar. Dörrarna är 98 cm breda.

Båda lokalerna ligger i anslutning till ingången på vänster sida. Mitt emot lokalerna finns toaletter samt en handikapptolett. Toaletterna är dock inte skyltade, vilket bör göras inför valen. Utrymmet/korridoren utanför lokalerna är stort och rymligt.

Musiksalen

Dörröppningen till musiksalen är 88 cm bred och mycket låg tröskel. Se bild. Nödutgång är lokaliserad i borte delen av rummet.

Matsalen

Matsalens ingång är mycket bred i form av korridor och dubbla dörrar. Pelare i korridoren är olikfärgade och på så sätt lätta att urskilja.

Åtgärdsförslag

Skylta handikapptoletten med taktil skylt.

Baldersskolan

Fritids 1 och 2

Omgivning:	602 H samt 602 V från Mörby C samt parkeringsplatser (hcp?)
Angöring:	Entré för båda lokaler ligger i markplan, ej nivåskillnad från gata
Ramp:	Markramp på skolgården från lekplatsen, lutning 7,5 %
Ytterdörrar, mått:	Övriga dörrar 80 cm drygt
Innerdörrar, mått:	Ingång till respektive vallokal 85 - 90 cm
Automatisk dörröppnare:	Nej
Tröskel:	ca 3 cm, ej avfasad. Lister inomhus <10 mm
Handikapptolett:	Ja

I Baldersskolan har tidigare matsalen tjänat som vallokal för ett av distrikten. Denna ligger i övre delen av skolgården, som har en ganska brant lutning på ramp och dessutom en hög nivåskillnad till entré vilket gör angöring svårt. Dessutom är entrédörrar samt innerdörr mycket smala, understigande 80 cm, vilket gör att denna lokal ej kommer att användas i valen 2014. Istället har de två fritidslokalerna som ligger i anslutning till varandra med separata ingångar valts till båda distrikten. Dessa är lokaliserade på den nedre skolgården och har således en plan väg från gatan. En mindre tröskel finns vid respektive entré och dörrarna är drygt 80 cm breda, vilket inte är i linje med Handisams rekommendationer om minst 84 cm men följer Boverkets byggregler med passagemått 80 cm. Dörrarna saknar dock automatisk dörröppnare, men dessa förutsätts vara uppställda vid valdagarna.

Båda lokalerna har breda passagemått inomhus, 85-90 cm. Det finns flera toaletter varav en är handikappanpassad. Vidare finns inga trösklar utan istället är det lister med höjd på max <10 mm. Då lokalerna har separata ingångar med delar hall och korridor bör denna tydligt avgränsas, så att det är lätt att orientera sig till rätt vallokal.

Åtgärdsförslag

Avskilj hallen så att de röstande lätt kan orientera sig till rätt vallokal, detta kan enkelt åtgärdas med en bokhylla, klädställning eller liknande. Två tröskelrampar skulle lämpligen kunna placeras över trösklarna i entrédörrarna.

Kulturskolan

Omgivning:	Plan mark, P-plats handikapp direkt utanför,
Angöring:	Entré nås via två plans ramp eller 5 trappsteg avvikande färg översta
Ramp:	Ja, två nivåer dubbla räcken, vilplan
Ytterdörrar, mått:	94- 96 cm, uppställningsbara)
Innerdörrar, mått:	Breda dubbeldörrar för båda lokaler
Automatisk dörröppnare:	Ja
Tröskel:	Tunna lister
Handikapptolett:	Ja

Danderydsgården – kulturskolan stod klar under 2010. Den har en hög tillgänglighet för angöring med ramp, parkeringsplats för rörelsehindrad i direkt anslutning, samt automatisk dörröppnare. Lutning på rampen är dock okänd.

Vallokalerna ligger bredvid varandra direkt när man stiger in i lokalen till vänster. Handikapptolett och andra toaletter är lokaliserad rakt fram i en korridor. Dörrarna till vallokalerna är breda och går att öppna upp så måtten väl överstiger passagemått. Det finns enbart tunna lister till respektive ingång.

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Kevingskolan

Omgivning:	Plan skolgård, parkeringsplatser finns
Angöring:	Entré nås via tre trappsteg samt räckeslös ramp från sida
Ramp:	Ja, med avåkningsskydd, ej räcke samt lutning något hög
Ytterdörrar, mått:	89 cm x 2 (uppställningsbara)
Innerdörrar, mått:	Entrédörr 2, ca 160 cm totalt (2 dörrar)samma som ovan. Dörrar till matsal 90 cm X 2, (uppställningsbara)
Automatisk dörröppnare:	Nej
Tröskel:	Välvd list 25 mm vid ytterdörr, Innerdörr 18 mm
Handikapptolett:	Nej

Vallokalen är lokaliserad i matsalen, i hus C, och nås via en entré från skolgården. Entrén består av en trappa med tre steg samt en räckeslös, flyttbar ramp från sidan. Enligt tidigare tillgänglighetsinventering, utförd av tekniska kontoret hösten 2008, anses rampens lutning för brant, 11.8 %, maxvärde är 8 %.

Åtgärdsförslag

Åtgärda rampens lutning. Eventuellt komplettera med räcken, dock ej lagkrav. Komplettera första och sista trappsteg med markering.

Fribergaskolan

Omgivning:	Mycket brant backe i en riktning, annan riktning asfalterad ganska plan gångväg.
Angöring:	Entrén har en asfalterad ”ramp” del samt 3 trappsteg som är markerade
Ramp:	Nej, Asfalteringen av del av trappa har gjort att det är en knapp nivåskillnad
Ytterdörrar, mått:	92 cm x 2
Innerdörrar, mått:	Entrédörr 2: 92 cm x 2. Matsal: 82 x 2 cm, (uppställningsbara)
Automatisk dörröppnare:	Ja, till samtliga
Trösklar:	Avfasad tröskel 15 mm i entrédörr 1, ingen i entrédörr 2. Matsal 18 mm
Handikapptolett:	Ja

I Fribergaskolan nyttjas matsalen som vallokal. Lokalen är tillgänglighetsanpassad. Den branta backen gör det svårt att nå vallokalen bilvägen, däremot kan bil föras upp till entrén om bom är uppfälld.

Åtgärdsförslag

Möjliggör uppfällning av bom vid färdtjänst eller liknande.

Mörbyskolan

Omgivning:	Plan skolgård med närbelägen parkering
Angöring:	Entrén nås via tre trappsteg eller ramp
Ramp:	Ja, är försedd med dubbla räcken, avåkningskydd, lutning okänd
Ytterdörrar, mått:	ca 90 cm x 2
Innerdörrar, mått:	Entrédörr 2: ca 90 cm x 2. Matsal nås via tröskellös öppning, ca 90 cm
Automatisk dörröppnare:	Ja
Trösklar:	Något avfasad tröskel vid huvudingång, på ena sidan. Ej inomhus.
Handikapptolett:	Ja, nås via hiss som dock är tillgänglighetsanpassad

I Mörbyskolan används matsalen som vallokal, den ligger i anslutning till entrén till vänster, här kan tydlig skyltning vara nödvändigt för att förhindra att röstande går rakt fram i byggnaden. Handikapptolett är belägen mycket långt bort i lokalen och nås via en tillgänglighetsanpassad hiss från entréplanet och därefter följer man två långa korridorer. Tydlig skyltning eller helst ledsagning är nödvändigt för att besöka toaletten. Skolans entré är försedd med ramp, dock är lutningen okänd. Markeringar på första och sista trappsteg var svårt att urskilja på grund av snö.

Åtgärdsförslag

Kontrollera lutning, åtgärda om denna överstiger Boverkets värden på 1:12 eller 8 %. Skylta tydligt i lokal. Överväg markering första och sista trappsteg vid entré. Förbered möjlighet till ledsagning för handikapptolett, viktig information för röstmottagarna. Se till att hissen är upplåst.

Vasaskolan

Omgivning:	Marknivå, närbelägen p-plats samt busshållplats
Angöring:	Entrén är asfalterad samt stenlagd utan nivåskillnader
Ramp:	Nej, behövs ej
Ytterdörrar, mått:	Dubbla dörrar
Innerdörrar, mått:	Breda dubbeldörrar
Automatisk dörröppnare:	Nej
Trösklar:	Entrédörrar <25 mm, innerdörr <10 mm
Handikapptolett:	Nej

I Vasaskolan används matsalen som vallokal. Lokalen bedöms kunna användas utan åtgärder. Det som gick att anmärka på är dels avsaknad av handikapptolett samt att utrymningsvägarna i matsalen ej är tillgänglighetsanpassade utan går ut mot ett ”dike”. Däremot finns en utrymningsväg i korridoren som dessutom kan användas som ingång om det skulle krävas.

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Församlingsgården Djursholm

Omgivning:	Brant grusbacke från ett håll, något grusad skolgård i övrigt
Angöring:	Entréer nås via trappor.
Ramp:	Ja, lågt avåkningsskydd, ett räcke, drygt 45 cm som högst i lutning
Ytterdörrar, mått:	94 cm/ 84 cm Handikappingång 84 cm
Innerdörrar, mått:	84 cm
Automatisk dörröppnare:	Nej
Trösklar:	Entrédörrar 4 cm utan avfasning
Handikapptolett:	Nej

Församlingsgården Djursholm tillhör Danderyds församling och är således en inhyrd lokal. Utöver att värdeneutrala lokaler är att eftersträva i val (och med högsta sannolikhet blir lagstiftat i januari 2015²) så är lokalen ytterst olämplig som vallokal utifrån angöringsperspektivet. Vallokalerna är rymliga och kan lätt avskiljas genom dörrar, även om det kan krävas passage för de som behöver använda rampingången. Den branta grusbacken till församlingsgården har fått klagomål i senaste kyrkovalet att vara svårframkomlig för rullstolsburen. På baksidan finns en ingång försedd med ramp. Rampen är dock mycket brant, för smalt område att manövrera rullstol eller annat hjälpmedel, vilket ytterligare försvåras av en utåtgående ytterdörr med en tröskel på 4 cm utan avfasning. Däremot är dörröppningen 84 cm som är bland Handisams rekommendationer.

Åtgärdsförslag

Då denna lokal ej tillhör kommunen så är det tveksamt om vi ska uppbära kostnader för de åtgärder som krävs. Avboka lokal eller behåll som en av ersättningslokalerna för beredskap om något inträffar på valdagen. Ersättningslokal krävs för två distrikt.

² Lagrådsremiss (2014-01-24) *Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet*

Ekebyskolan

Slöjdsal

Omgivning:	Plan skolgård med busshållplats i närheten
Angöring:	Entré i markplan
Ramp:	Liten ramp i anslutning till ytterdörr (90 cm).
Ytterdörrar, mått:	Dubbla dörrar 90 cm
Innerdörrar, mått:	75 cm med dörr, avhäktas dörr ges 81,5 cm. Ingen tröskel, enb. list
Automatisk dörröppnare:	Ja (säkerställ att dessa är aktiverade)
Trösklar:	Entrédörr försedd med ramp nivåer/lutn. 4 cm, 15 mm, 3 cm från insida.
Handikapptolett:	Nej, finns i närliggande byggnad (andra vallokalen)

Matsal

Omgivning:	Plan skolgård med busshållplats i närheten
Angöring:	Entré i markplan
Ramp:	Liten ramp i anslutning till ytterdörr (90 cm).
Ytterdörrar, mått:	Dubbla dörrar 83 cm x 2
Innerdörrar, mått:	Dubbla dörrar 83 cm x 2
Automatisk dörröppnare:	Ja (säkerställ att dessa är aktiverade)
Trösklar:	Entrédörr försedd med ramp nivåer/lutn. 4 cm, 15 mm, 3 cm från insida.
Handikapptolett:	Ja, i pojkarnas omklädningsrum

I Ekebyskolan används slöjdsal och matsal. I slöjdsalen krävs att dörren avhäktas så att dörröppningen överstiger passagemåttet 80 cm. Från insidan är tröskeln ca 3 cm hög vid entrédörren, likaså vid entrédörren till matsalen. Från utsidan är dock tröskelramper satta som jämnar ut nivåskillnaderna.

Åtgärdsförslag

Häkta av dörr till slöjdsalen. Se över automatiska dörröppnare. Entrédörrarna hålls antingen öppnade eller bör dessa aktiveras. Se över om tröskelramp kan kompletteras inifrån.

Långängsskolan

Omgivning:	Relativt plan skolgård
Angöring:	Entrén är i markplan
Ramp:	Nej, behövs ej
Ytterdörrar, mått:	80 cm
Innerdörrar, mått:	-
Automatisk dörröppnare:	Nej
Trösklar:	Cirka 3 cm från insidan, ej avfasad
Handikapptolett:	Ja

I Långängsskolan har tidigare år fritidshemmet nyttjats som vallokal. Entrédörren är något smal och därför inventerades även matsalen som dels är utrustad med ramp, dels med tillgänglighetsanpassad hiss. Då matsalen ändå kräver att man passerar en trappa med 8 trappsteg eller brukar hiss, så anses strömningen av folk med svårigheter att gå, med barnvagnar, rullatorer, rullstolar och permobil så är lösningen inte optimal. Därför föreslås att fritidshemmet nyttjas även denna gång. I denna lokal är det viktigt att säkerställa skyltningen dels orienteringsmässigt men också belysningsmässigt.

Åtgärdsförslag

Komplettera med tröskelramp från insidan.

Idalagården

Omgivning:	Plan gård, byggnaden ligger i markplan
Angöring:	Entrén
Ramp:	Nej, behövs ej.
Ytterdörrar, mått:	89 cm
Innerdörrar, mått:	Efter entrédörr, 89 cm
Automatisk dörröppnare:	Ja
Trösklar:	Entrédörr 18 mm avfasad, innerdörr; nej
Handikapptolett:	Ja

Idalagården är en dagverksamhet för äldre. Lokalen lämpar sig väl ur ett tillgänglighetsperspektiv för att förrätta val. Vallokalen i direkt anslutning till vänster från entrén vilket gör den lättorienterad. Det förekommer inga detaljer som behöver åtgärdas inför valet.

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Svalnässkolan

Omgivning:	Marknivå, relativt plan skolgård
Angöring:	Entrén är en betongtrappa 2 steg med ramp
Ramp:	Ja, 1,5 % för brant, räcke och avåkningsskydd saknas
Ytterdörrar, mått:	72 cm x 2
Innerdörrar, mått:	Breda dubbeldörrar
Automatisk dörröppnare:	Nej
Trösklar:	Entrèdörrar <20 mm
Handikapptolett:	Ja

I Svalnässkolan används fritidshemmet som vallokal. Denna ligger till höger om korridoren för entrén. Enligt inventeringen 2008 ansågs betongrampen vara 1,5 % för brant, enligt ritning ska den vara 8 %. Inventeringen bedömde även rampen för smal, 117 cm respektive 97 cm på smalaste delen. Enligt Boverkets föreskrifter ska en ramp vara minst 130 cm bred. Rampen saknar avåkningsskydd samt räcke. Trappan saknar markering på första och sista trappsteg. I övrigt uppfyller lokalen kraven.

Åtgärdsförslag

Bredda ramp, komplettera med avåkningsskydd och eventuellt räcke. Markera trappstegen.

Marina Läroverket

Omgivning:	Plan med stenbeläggning, p-plats för rörelsehindrad i direkt anslutning
Angöring:	Via ramp eller fyra trappsteg
Ramp:	Ja, med dubbla räcken, avåkningsskydd, lutning okänd
Ytterdörrar, mått:	96 cm x 2
Innerdörrar, mått:	92 cm + öppningsbar sidodörr
Automatisk dörröppnare:	Ja
Trösklar:	Nej, tunna lister
Handikapptolett:	Ja

Marina Läroverket är väl lämpad som vallokal. Den är inhyrd under valen då skolan bedrivs i privat regi, även om kommunen är fastighetsägare. Det finns p-plats för rörelsehindrad i direkt anslutning till rampen vid entrén. Möjlighet finns att inrätta tillfälliga p-platser för rörelsehindrade på ordinarie parkeringsplatser.

Åtgärdsförslag

Lutningen på rampen är okänd, bör kontrollmätas. Markering översta och nedersta trappsteg.

Stocksundsskolan

Omgivning:	Gångmässigt en backe mot skolan från ett håll, nära t-bana.
Angöring:	Via ramp eller fyra trappsteg
Ramp:	Ja, med dubbla räcken, avåkningskydd, lutning okänd
Ytterdörrar, mått:	Cirka 90 cm och sidodörr
Innerdörrar, mått:	Cirka 90 cm
Automatisk dörröppnare:	Nej
Trösklar:	Tröskelramp utjämnar 6 cm tröskel
Handikapptolett:	Ja

Vid Stocksundsskolan används hemvistsalen som vallokal. Lokalen är i direkt till höger efter entrén. Inga åtgärder bedöms behöva genomföras vid Stocksundsskolan.

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Träffpunkt Enebyberg och Enebybergs bibliotek

Omgivning:	Eneby torg, parkeringsplatser och bussar i närheten
Angöring:	Via entrédörrar i markplan
Ramp:	Nej, behövs ej
Ytterdörrar, mått:	Dubbla dörrar
Innerdörrar, mått:	Dubbla dörrar
Automatisk dörröppnare:	Ja
Trösklar:	Låga avfasade trösklar
Handikapptolett:	Ja

Träffpunkt Enebyberg har ett delat ägarskap mellan kommun och församling. Lokalen till vänster används som vallokal medan biblioteket på höger sida används för förtidsröstning. Lokalen har en god tillgänglighet och inga åtgärder behövs.

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Information Danderyd

Omgivning:	Lokaliserat i Mörby centrum's butikspan
Angöring:	Nås via hiss, entré i marknivå eller rulltrappor
Ramp:	Nej, behövs ej
Ytterdörrar, mått:	Centrumdörrar, väl tilltagna i passagemått
Innerdörrar, mått:	Ingen, nås via en stor öppning
Automatisk dörröppnare:	Ja
Trösklar:	-
Handikapptolett:	Ja, i centrum

Information Danderyd är beläget i Mörby Centrum och som kommersiell lokal erbjuder den en god tillgänglighet. Förtidsröstningen sker i den bakre delen av Information Danderyd och bedöms inte kräva några åtgärder.

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Djursholms bibliotek

Omgivning:	Djursholms centrum med busshållplats och parkeringsmöjligheter
Angöring:	Via ramp i två etapper eller tre trappsteg
Ramp:	Ja, räcken saknas, ej jämn, inga kontrastmarkeringar, ej avåkningsskydd
Ytterdörrar, mått:	78 cm x 2
Innerdörrar, mått:	78 cm x 2
Automatisk dörröppnare:	Ja, ytterdörr. Nej, innerdörr
Trösklar:	Utjämnande tröskelramp för ytterdörr
Handikapptolett:	Ja

Rampen till biblioteket är utförd i stora stenplattor som är något skeva på vissa ställen. I synnerhet syns detta för de plattor som är avkapade mot rabatt. Lutningen är relativt flack, 7,4 % enligt inventeringen 2008. Rampen saknar räcken, kontrastmarkeringar samt avåkningsskydd men är relativt bred. Inventeringen 2008 rekommenderade utsättning av räcken med handledare samt kontrastmarkeringar. I lokalen användes tidigare ett separat rum för förtidsröstningen direkt till höger om entrén. Då detta rum är ett tidningsrum idag, så ska förtidsröstningen istället inhysas i en avgränsad del av bibliotekslokalen direkt till vänster.

Åtgärdsförslag

Utför kontrastmarkeringar för ramp och trappa. Komplettera gärna med räcke.

Stocksunds bibliotek

Omgivning:	Stocksunds torg, busshållplatser, parkering
Angöring:	Via entrédörrar i marknivå
Ramp:	Nej, behövs ej
Ytterdörrar, mått:	Bred passage med möjlighet till uppställning av mindre dörr
Innerdörrar, mått:	Lika bred som ytterdörr
Automatisk dörröppnare:	Ja
Trösklar:	List
Handikapptolett:	Ja

Åtgärdsförslag

Inga åtgärder.

Referenser

Vallag (SFS 2005:837)

Proposition 2013/14:37 *Tillgänglighet och deltagande i val*

Lagrådsremiss (2014-01-24) *Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet*

Plan- och bygglag (PBL) SFS 2010:900

Boverkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2013:9 HIN 3)

Boverket *Checklista för publika lokaler*

Boverket (2012) *Enkelt avhjälpna hinder – dags att åtgärda!*

Handisam - Myndigheten för handikappolitisk samordning (2010) *Hur långt har du kommit i tillgänglighetsarbetet?*

Diskrimineringsombudsmannen (2010-09-06) *Väljare i rullstol kom inte in i vallokaler*, www.do.se

Danderyds kommun (2012) *Tillgänglighetsplan för Danderyds kommun 2013 - 2014*

Danderyds kommun, tekniska kontoret (2008) *Tillgänglighetsinventeringar av lokaler som är i kommunens ägo samt Djursholms AB:s ägo*